

Nefndasvið Alþingis
b.t. allsherjar- og menntamálanefndar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 3. desember 2020
Tilvísun 202002-0032

Efni:

Umsögn ASÍ um tillögu til þingsályktunar um menntastefnu til ársins 2030 – þingskjal 310 – 278. mál..

Í mars síðastliðnum var tillaga til þingsályktunar um menntastefnu til ársins 2030, sett í samráðsgátt og gefinn frestur til 13. mars að bregðast við. ASÍ veitti umsögn um málið ásamt 38 öðrum og var almenn ánægja og sátt með þá tillögu. Í þeirri tillögu til þingsályktunar um menntastefnu til 2030, sem nú liggur fyrir, er búið að rýra innihald fyrri tillögu, sem kynnt var í vor, upp að því marki að drögin eru allt önnur en fyrri drög. Í inngangi er tekið fram að *Menntastefna þessi var unnin í viðtæku samráði við hagsmunaaðila og var meðal annars birt í samráðsgátt. Það er vart hægt að kalla það samráð þegar tillagan hefur tekið svo umfangsmiklum breytingum.*

Eins og kemur fram í umsögn ASÍ frá því í vor þá fagnar sambandið því að fyrir liggja tillaga til þingsályktunar sem setur menntamál í öndvegi. Menntun fyrir alla hefur verið leiðarstef ASÍ frá upphafi, þar sem allir eigi að hafa jafnan aðgang að góðri menntun alla ævi. Skólar og fræðsluaðilar sinna mikilvægu hlutverki á tímum stöðugra samfélagsbreytinga og öflugt fræðslustarf, starfsþróun og símenntun er eitt af stærstu efnahagsmálum þjóðarinnar. Áhersla þarf að vera á menntun alla starfsævina sem farið geti fram jöfnum höndum innan símenntunarstöðva, fyrirtækja og í menntastofnunum þar sem samfella og samstarf mismunandi kerfa er tryggt.

Áhersluatriði ASÍ

Í drögunum er að engu vikið að óformlega menntakerfinu, sem nefnt hefur verið fimmta stoð menntakerfisins, en öll áherslan er á formlega skólakerfið. Í upphafi tillögunnar er mikilvægi menntunar fyrir alla ávarpað, en svo er því ekki fylgt eftir í textanum sem á eftir fer.

Ekkert er fjallað um færnisþár né heldur að komið verði á hæfnistefnu. ASÍ hefur lengi barist fyrir því að mótuð verði hæfnistefna fyrir Ísland og er menntastefna einn af veigamiklum þáttum í hæfnistefnu þótt fleira komi til. Það var því ánægjulegt að sjá í vor að gert væri ráð fyrir mótun hæfnistefnu í þingsályktuninni, en nú er það hvergi sjáanlegt.

Í nýjum drögum að þingsályktun er rætt um að innleiðingu menntastefnu verði skipt í þrjú tímabil og innleiðingaráætlun verði lögð fram við upphaf hvers tímabils ásamt aðgerðum og árangursmælikvörðum. Ef vel á að takast til þurfa hagsmunaaðilar að koma að þeirri vinnu, ekki síst til að tryggja gott samspil milli menntakerfisins og vinnumarkaðar.

Menntatölfræði þarf að ná yfir allt menntakerfið, frá *leikskóla til símenntunarkerfa*. Á Íslandi er langtíma kortlagning á menntunar- og færniþörf á vinnumarkaði ekki fyrir hendi. Slíkar upplýsingar verða enn mikilvægari sé horft til áskorana fjórðu iðnbyltingarinnar þar sem niðurstöður slíks spáferlis auðveldar mótun menntastefnu og bætir samspil menntakerfis og vinnumarkaðar. Nauðsynlegt er að fyrir liggja góð þekking, greining eða mat á starfstækifærum í einstökum fögum, greinum og starfssviðum til nokkurra ára og munu færnisþár nýtast í öllu skóla- og fræðslustarfi. Ekkert er minnst á þessa þætti í núverandi tillögu.

Þá skortir umfjöllun um mikilvægi raunfærnimats. Í nýrri tillögu er ekkert komið inn á raunfærnimat í menntakerfinu eða í atvinnulífinu. Raunfærnimat byggir á því að nám fari ekki eingöngu fram innan formlega skólakerfisins heldur með ýmsum hætti við fjölbreyttar aðstæður. Einstaklingar bæta stöðugt við sig þekkingu gegnum starfsævina og mikilvægt að sú hæfni hafi gildi m.a. til styttingar á námi og sé sýnileg á vinnumarkaði. Tenging raunfærnimats við ævinám og menntun fyrir alla er mikilvæg. Þetta er ekki síst mikilvægt fyrir innflytjendur sem oft búa yfir ríkri þekkingu, hæfni og menntun sem ekki er metin að fullu á íslenskum vinnumarkaði.

Alla umfjöllun og tengingu við hæfnirammann vantar. Hæfniramminn endurspeglar stigvaxandi kröfur í óformlegu og formlegu námi og segir til um þá þekkingu, hæfni og leikni sem einstaklingur á að búa yfir við námslok. Íslenski hæfniramminn eykur gegnsæi menntakerfisins og auðveldar samanburð við önnur menntakerfi innan Evrópu þar sem hann er tengdur evrópska hæfniramma (EQF). Þá eykur hann sveigjanleika milli landa, til frekara náms eða nýrra starfa.

Í framhaldsfræðslu eru ekki skilgreind námslok og ekki til aðalnámskrá. Ákvæði í aðalnámskrám eiga að styðja við áherslur í menntakerfinu og fylgja ákvæðum laga og fyrirmælum menntayfirvalda. Þar sem framhaldsfræðslan er hluti menntakerfisins þarf að skilgreina hana betur og gera aðalnámskrá framhaldsfræðslu.

Margar af helstu áherslum í menntamálum eru ávarpaðar í nýjum tillögum að menntastefnu og er það ánægjulegt. Það er hinsvegar ýmislegt sem vantar að gera betri skil og hvatt er til endurskoðunar á þessum tillögum til að menntastefna fyrir Ísland til ársins 2030 nái yfir allt menntakerfið..

f. h. Alþýðusambands Íslands

Eyvindr Valsdóttir
Sviðstjóri fræðslu og þekkingar